

TOESPRAAK TER GELEGENHEID VAN DRIEKONINGENRECEPTIE KANTOOR

STORME – LEROY – VAN PARYS

BIJ HET EEUWFEEST 6 JANUARI 2016

Heer Stafhouder,
Heer Vice-premier,
Eerste Voorzitter,
Procureur-Generaal,
Afdelingsvoorzitter Hof van Cassatie,
Voorzitter Orde Vlaamse Balies,
Voorzitter Vlaamse Juristenvereniging,
Confraters,
en geëerde gasten,

Het is voor mij een eer en een genoegen u allen welkom te mogen heten en te danken voor uw aanwezigheid t.g.v. het honderdjarig bestaan van ons advocatenkantoor. Ik doe dit uiteraard namens de Raad van Bestuur van onze associatie, maar ook in het bijzonder namens de namepartners, die in 1973 het initiatief namen en dit sindsdien onafgebroken hebben begeleid. Het is geen louter toeval dat wij telkenjare op 6 januari de Driekoningen vieren!

Toen W.O. I uitbrak, was mijn vader, Jules Storme, Doctor in de Germaanse filologie met een bekroond proefschrift over Christoffel Plantijn laatste jaarstudent in de Rechten.

Hoewel onze Gentse Universiteit haar deuren had gesloten, bleek zij inderdaad een Alma Mater te zijn, de zorgende moeder, door te beslissen de eindejaars-examenzittijd te openen en te sluiten, zodat de doctors in de rechten toch aan de slag zouden kunnen gaan. Dat geschiedde voor mijn vader op 25 mei 1915 en hij legde zijn eed af voor het Hof van Beroep alhier op 15 september 1915.

Aan de lokroep in 1916 van de von Bissing Universiteit wist hij gelukkig te weerstaan.

En zo startte een advocatenloopbaan die abrupt, dag op dag, 40 jaar later eindigde op 15 september 1955.

Het is niet mijn bedoeling u de geschiedenis van dit kantoor te brengen, dit komt er met een publicatie die door de drukkerij Graphius zal worden verzorgd, maar veeleer stil te staan bij een eeuw Gentse balie 1915-2015.

Die balie was een alto plano, een zeldzame concentratie van I.Q., het “*human capital*” waarover Putnam het had, waar wetenschap, politiek en kunst op voortreffelijke wijze vertegenwoordigd waren. Dat een beroemd Zuidpoolreiziger ook nog lid is geweest van onze Balie, verdient zeker vermelding.

Toen mijn vader aantrad, waren o.m. aan de Gentse balie ingeschreven de Nobelprijs literatuur Maurice Maeterlinck, en de grote historicus Henri Pirenne.

Wij tellen in de voorbije eeuw in elk geval aan onze balie vijf eerste Ministers, drie vicepremiers en vijf oud-ministers van Justitie. Evenals drie burgemeesters van Gent en een pleiade aan parlementairen en lokale mandatarissen.

Zonder enige overdrijving mag gesteld worden dat in de schoot van de Gentse balie regeercoalities en schepencolleges werden gevormd en ontbonden.

Drie van onze stafhouders hebben ook nog het Gentse rectoraat bezet. Tal van wetenschappelijke initiatieven werden bedacht en besproken in de wandelgangen van het Paleis van Justitie, dat terecht als een “*lieu de mémoire*” werd bestempeld (G. Martyn, Gent en zijn advocaten, Gent 2012, p. 76 e.v.).

Dat ook het culturele leven door onze balie werd gevoed is voldoende bekend. Het Smak werd van daaruit geconcipeerd, terwijl vanuit ons kantoor legal thrillers werden gepubliceerd. Zelfs de oecumene kreeg gestalte aan onze balie door drie advocaten, die resp. katholiek priester, orthodox Metropoliet en protestants ouderling waren.

Het moet mij wel van het hart dat precies onze confrater-priester Hubert Demeester in het interview van Strop en Toga de vinger op de wonde heeft gelegd door kort en snedig te verklaren: gezelligheid is vervangen door gebetenheid. En ik verduidelijk dit met te spreken over de cesuur (breuk) die er is wegens de verhuis van het vertrouwde en warme Paleis van Justitie naar het kille gerechtsgebouw. De inspirerende wandelgangen met de uitnodigende banken, waarop zoveel diepgaande gesprekken hebben plaatsgevonden, werden vervangen door een glazen kijkkast met snelle liftkooien, die zelfs een vluchtig gesprek onmogelijk maken. Een gebouw dat wel geschikt lijkt voor de strapatsen van Clara Cleymans (Helene De Ridder)!

Achtereenvolgens wens ik u iets te vertellen over enkele metamorfosen die onze Balie heeft ondergaan, wat het betekent een kantoor “*de longue durée*” te zijn en tenslotte de gevaren en uitdagingen voor morgen.

I. METAMORFOSEN

1. Taal

Ik denk dat de taal in deze eeuw een zeer belangrijke metamorfose heeft gekend.

Toen mijn vader aan de balie kwam, was deze quasi-uitsluitend franstalig. De enkele malen dat mijn vader in het Nederlands mocht pleiten waren er steeds rabiante confraters die hem onderbraken om aan de rechtbank “*la remise de l'affaire*” te vragen...

Toen ik in 1952 aan de balie kwam, kende de bibliothecaris, overigens een vriendelijk en behulpzaam man, enkel Frans en een Landegems dialect. Toen mocht nog 1/3 van de advocaten in het Frans pleiten, wat zij evenwel niet allen deden.

Pas twee jaar voordien (1950) zou de notulering van de Raad van de Orde in het Nederlands geschieden!

2. Gender

Wellicht was dit de belangrijkste metamorfose in XX eeuw.

Toen mijn vader aantrad, was er geen enkele vrouw aan de balie, wat pas mogelijk werd in 1922 toen ook de eerste Gentse consoror de eed aflegde. In 1952 waren dat er 24 op 285 advocaten. Op dit ogenblik zijn er meer vrouwelijke stagiairs dan mannelijke.

Hetzelfde fenomeen deed zich, mutatis mutandis voor in de magistratuur, waartoe vrouwen slechts toegang kregen in 1948. Vandaag zijn er meer vrouwelijke magistraten dan mannelijke.

3. Vestimentair

Ik heb het nog meegemaakt dat een confrater voor het Hof een opmerking kreeg omdat hij onder de toga een wit tennispantalon droeg. Vandaag lopen er in het Gerechtsgebouw soms confraters rond, waarvan men zou kunnen denken dat het ontsnapte gedetineerden zijn.

Zelf heb ik destijds oudere confraters zien pleiten met gedekten hoofde (baret), maar dit is helaas uit het beeld verdwenen.

4. Magistratuur

Het komt mij voor dat de attitude van de magistraten tegenover de rechtzoekende veel menselijker werd, zonder dat dit tot familiariteit zou mogen leiden.

5. Infrastructuur

De tijd is veraf dat mijn vader zijn conclusies driemaal met inkt schreef: één exemplaar voor het dossier, één voor de rechtbank en één voor de tegenstrever. Vandaag kan men conclusies dicteren, die meteen dankzij de spraaktechnologie, in een geschreven tekst worden omgezet.

Er zijn uiteraard nog vele andere metamorfoses, waar ik bij gebrek aan tijd niet wens stil te staan. Ik vermeld ze slechts even.

6. De grenzeloze toename van de mediatieke belangstelling voor Justitie.

7. De toename van het aantal advocaten. Toen ik in 1952 aan de balie kwam, waren er minder tableau-advocaten dan in 1915!

Sinds de tachtiger jaren steeg het aantal jaarlijks op aanzienlijke wijze. In 1983 werden het er meer dan 500 en in 2011 meer dan 1000.

8. Met de komst van het Gerechtelijk Wetboek in 1967-70 werd ons de titel van advocaten bij het Hof van Beroep ontnomen! Ook de avoués verdwenen.

9. Te oordelen naar de namen in het balieboekje, heeft de globalisering ook bij ons haar intrede gedaan.

10. De sociale stratificatie veranderde eveneens.

II. KANTOOR “DE LONGUE DURÉE”

Ons kantoor dat een eeuw oud is, kan derhalve gekarakteriseerd worden naar het woord van de Franse historicus Fernand Braudel een kantoor “*de longue durée*”. Hierdoor werd een onderscheid gemaakt tussen de historische opeenvolging van evenementen en de soms verholde inbedding in een langdurige beweging.

Over de evenementen hadden wij het reeds bij de metamorfoses.

De “*durée*” vereist een zoektocht naar wat gedurende deze eeuw ons beroep onderhuids heeft geschraagd. En daarvoor zie ik drie essentiële vectoren : het recht van verdediging, de onafhankelijkheid van de advocatuur en de ambachtelijke opleiding.

Dat wij haast de verpersoonlijking mogen zijn van het recht van verdediging, geeft ons een immens gevoel van dankbaarheid : eenieder die belaagd wordt mag op onze deskundige bijstand beroep doen. Is er een mooiere levensopdracht denkbaar ?

En dit te kunnen doen in volstrekte onafhankelijkheid : tegenover niemand verantwoording verschuldigd te zijn en elke dag het prachtig gedicht van Wies Moens te mogen herhalen : “*Slechts op dit ene wil ik gaarne roemen : geen macht te hebben toebehoord die 't menselijk hart houdt voor een koopbaar ding*”.

En last but not least, de enigen te zijn om de ambachtelijke opleiding van jonge juristen te mogen verzekeren, hen die later ook advocaat of zelfs magistraat zullen worden. Ons kantoor heeft vele uitstekende magistraten opgeleid.

Dit driedubbel statuut zorgt voor de onderbouw van een “*longue durée*”.

III. TOEKOMST

En de toekomst, zult u mij vragen. Ik zie zowel gevaren als uitdagingen.

A. De gevaren

1. In onze gereedschapskist zit eigenlijk maar één instrument : het woord, het gesproken en het geschreven woord.

Het gesproken woord is in de verdrukking en het geschreven woord loopt het gevaar te verdrinken in een overdadig gebruik ervan.

2. Sinds men ons vrij beroep heeft gediskwalificeerd als een onderneming, dreigt de vermarkting van ons beroep. Een persknipsel liegt er niet om : “*Les honoraires indécentes des gros cabinets*”.

Toch moge ik hierbij herinneren aan de reactie van een Engelse Law Lord op een gelijkaardige uithaal in de Independent: “*The barristers are a small group whom you can trust, who trust each other and who are trusted by the judges. I think one can still claim integrity for the Bar*” (Daily Telegraph, 11 april 2002).

3. De advocaat moet de ziel hebben van een zelfstandige. Aan nefaste ontwikkelingen waarbij advocaten in dienstverband werken op een kantoor, zou een einde moeten worden gesteld.

4. Het impact van de media wordt te groot en bedreigt m.i. de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht.

Deze ontwikkeling in de media werd trouwens door het Hof in Straatsburg streng veroordeeld : *“Indien men gewend zou geraken aan pseudoprocessen in de media, dan zouden daaruit op lange termijn nefaste gevolgen kunnen voortvloeien ten aanzien van de erkenning der rechtscolleges als de geëigende organen om te oordelen over schuld en onschuld in een strafrechtelijke proces”* (Worm / Oostenrijk, 1997).

En Cappelletti had het over *“The worst of all trials are trials by newspapermen”*.

5. Sommige veiligheidsmaatregelen betekenen een aanslag op de Rechtsstaat. Hierbij moet herinnerd worden aan wat de H. Augustinus destijds schreef : *“Neem het recht weg, wat is de staat dan nog anders dan een grote bende rovers”* (De civitate).

6. De toegankelijkheid van het Gerecht. Het is duidelijk dat de toename van de rechtsplegingsvergoedingen en de B.T.W. op onze dienstverlening de financiële drempel van het gerecht aanzienlijk heeft verhoogd.

De klassieke rol van de advocaat bij het optreden voor de rechtbank, dreigt dus aanzienlijk te slinken.

B. Uitdagingen

Persoonlijk ben ik evenwel van mening dat crisissen uitdagingen zijn.

1. Wij moeten resoluut grijpen naar alternatieve geschillenregelingen maar hierbij waakzaam zijn over de *“Waffelgleichheit”*.

2. De wet van 9 april 1980, waarvan ik de trotse ontwerper geweest ben, moet verder ruime toepassing vinden, mits mogelijke misbruiken worden voorkomen.

3. Niettegenstaande de tsunami van wetten en reglementen, mag met genoeg vastgesteld dat ons werkveld enorm is toegenomen dankzij de wonderbare toename van tientallen nieuwe rechtstakken en de verderschrijdende Europeanisering.

4. Meer dan ooit voorheen moet er in een interactie tussen rechters en advocaten gezocht worden naar oplossingen die niet alleen het conflict van de partijen oplossen, doch ook bijdragen tot de maatschappelijke vrede. Actoren die *“agents of peaceful change”* worden.

5. De mooiste uitdaging blijft m.i. het beheersen van het spanningsveld tussen recht en gerechtigheid, dat reeds 2.500 jaar geleden door Antigone werd verwoord !

Ons kantoor wil van deze eeuwfeestreceptie ook een dankbare ode brengen aan de Gentse balie, magistratuur en Universiteit.

Eerst aan de Gentse balie, die vooral bestaat uit goede hardwerkende juristen, voor wie het recht een leven waard is en die het beroep beoefenen met waardigheid en confraterniteit.

Meteen ook aan de Gentse magistratuur, waarvan de leden integer, deskundig en rechtvaardig zijn. In het bijzonder wens ik de uitstekende verstandhouding tussen advocaten en magistraten alhier te beklemtonen. Geen mooier bewijs dan de motie die onze Raad van de Orde in 1978 publiceerde om te protesteren tegen de persartikelen die de achterstand in ons Hof van Beroep weten aan de onvoldoende inzet van zijn raadsheren !

Een dankbare ode tenslotte aan de Gentse rechtsfaculteit die steeds nauwe banden heeft gehad met de wereld van magistraten en advocaten. Hier was steeds een continue synergie tussen *“le Palais et l’Ecole”*.

Hoog aanzienlijke vergadering ;

Is er een mooier beroep denkbaar dan dat van advocaat, advocatus esse, geroepen worden om naast juridische hulpbehoevenden te staan en hen de passende bijstand te geven.

Het is niet juist wat André Tunc destijds schreef : *“La justice est méprisée par les riches et conspuée par les pauvres”*. Onze balie staat zowel machtelozen als machtigen bij, wij leggen vooral een woord in de mond van stamelaars.

“Wir werden es weiter schaffen”.